

Иля Варшавски

Връщане в Пенфилд
Съвременна приказка

– Благодаря, аз ще пийна още коняк – каза Лин Крег.

Прислужницата, която сервираше чая, многозначително погледна Меф.

Той сви рамене.

– Защо пиете толкова много, Лин? Във вашето положение...

– В моето положение една чашка повече или по-малко нищо няма да промени. Вчера ме прегледа Уитроу.

– Вече можем и сами да се оправим, Мери – каза Меф. – Оставете ни коняка и кейка.

Той изчака да излезе прислужницата от стаята.

– И какво ви каза Уитроу?

– Каквото казва лекар в подобни случаи на пациента. Вие ще пиете ли? – Крег протегна ръка към бутилката.

– На мен налейте съвсем малко – каза Меф.

Няколко минути той въртеше мълчаливо чашата в пръстите си.

– Лин, знаете, че е извънредно трудно да се подберат подходящите за случая утешителни думи. Пък и не винаги са нужни, особено на човек като вас. И все пак разберете ме правилно... Нали и в подобни случаи винаги остава някаква надежда...

– Не е нужно, Езра – прекъсна го Крег. – Не разбирам какъв е този стремеж у приятелите да прибавят към физическите ти страдания и мъчението на надеждата.

– Добре, да не говорим повече за това.

– Вие знаете, Езра – рече Крег, – че животът ми не е бил лек, но ако бих могъл да върна един-единствен момент от миналото...

– Оная история ли имате пред вид?

Крег кимна.

– Никога не сте ми разказвали за нея, Лин. Знам само, че...

– Стараех се да я забравя. За съжаление, не можем да се разпореждаме със спомените.

– Май се беше случило в планината, нали?

– Да, в Пенфилд. Точно преди четиридесет години. Утре се навършват четиридесет години от сватбата ни и от моето овдовяване. – Той отпи голяма глътка. – Всъщност аз бях женен само пет минути.

– И мислите, че ако имате възможност да върнете тия пет минути?...

– Да си призная, постоянно мисля за това. Измъчва ме мисълта, че тогава аз... с една дума, не се държах, както трябва. Имаше възможност, но аз...

– Винаги така ни се струва – каза Меф.

– Може би. Но този случай е по-особен. В момента, когато Ингрид загуби равновесие, ми беше съвсем ясно, че тя ще полети в пропастта. Аз съм достатъчно добър в завоите при спукането и можех...

– Глупости! – възрази Меф. – Цялата тази картина сте измислили после. Такава е човешката психика. Ние неизбежно...

– Не, Езра. Просто тогава за миг ме обзе някакво вцепенение. Странно фаталистично предчувствие, че бедата е неизбежна, и сега съм готов да продам душата си на дявола за този един миг. Така ясно си представям какво е трябвало тогава да направя!

Меф отиде до камината и застана с гръб към огъня.

– Много съжалявам, Лин – каза той след дълга пауза. – По всички канони би трябвало сега да ви отведе в лабораторията, да ви настаня в машината на времето и да ви отправя в миналото. За съжаление, така става само във фантастичните разкази. Бързеят на времето е необратим, но дори и самият дявол да ви прехвърлеше в миналото, всички събития във вашата нова система на отчитане биха били строго детерминирани от несъществуващото още бъдеще. Примката на времето, както и да си я представяме, е все пак примка. Надявам се, че ме разбрахте?

– Разбрах – усмихна се тъжно Крег. – Наскоро прочетох един разказ. Човек попада в далечното минало и смачква там пеперуда и от това всичко се е изменило в бъдещето: политическият строй, правописът и още много неща. Това ли имахте пред вид?

– Приблизително, макар че фантастите винаги са склонни да преувеличават. Причинно-следствените връзки могат да бъдат различно локализирани в пространството и във времето. Трудно е да си представим какви биха били последствията, ако Наполеон бе умрял като бебе, но, вярвайте ми, Лин, ако вашата далечна прародителка си беше избрала друг съпруг, светът, в който живеем, едва ли би се изменил.

– Благодаря ви! – каза Крег. – И това ли е всичко, което може да ми каже философът и най-добрият физик на Дономага Езра Меф?

Меф разтвори ръце:

– Преувеличавате възможностите на науката, Лин, особено що се отнася до времето. Колкото повече навлизаме в природата му, толкова по-объркани и противоречиви представи добиваме за него. Дори теорията на относителността...

– Ясно – каза Крег, – виждам, че наистина е по-добре да имам работа със Сатаната, отколкото с вашето братя. Няма повече да ви досаждам.

– Ще ви поизпратя – каза Меф.

– Не е нужно, на две крачки съм. За двадесет години така изучих пътя, че мога да го извървя със затворени очи. Лека нощ!

– Лека нощ – отвърна Меф.

* * *

Крег дълго не можа да улучи дупката на ключалката. Доста залита-ше. Телефонът вътре звънеше непрестанно.

Най-сетне отключи вратата и в тъмнината отиде до апарата.

– Слушам.

– Ало, Лин! Обажда се Меф. Всичко наред ли е?

– Наред.

– Лягайте да спите. Вече е дванайсет часът.

– Тъкмо време да си продам душата на дявола!

– Добре, стига да не е евтино. – Меф сложи слушалката.

– На вашите услуги, доктор Крег.

Лин запали лампата на бюрото. В креслото до библиотеката седеше непознат човек в тъмен костюм, прилепнал по мършавата му фигура, и с наметната на раменете черна пелерина.

– На вашите услуги, доктор Крег – повтори непознатият.

– Извинете – смутено каза Крег, – но ми се струва...

– Че от една литературна шампа попадате на друга? Нали така? – усмихна се посетителят. – За съжаление извън тези шампи проблемът за пътуване във времето е неразрешим. Или машина на времето, или... аз. И така, с какво мога да ви бъда полезен?

Крег седна в креслото и си потърка челото.

– Не се безпокойте, аз не съм призрак – каза гостът, като метна крак връз крак.

– Да, но...

– Ах, това ли? – Той посочи лакираните си по контешки копита, подаващи се от панталоните. – Това да не ви смушава. Мода от отдавна минали времена. Много по-удобни и елегантни са от обувките.

Крег неволно хвърли поглед на пелерината, прикриваща гърба на непознатия.

– Това ли било! – намръщи се гостът и свали пелерината. – Всъщност немият ви въпрос ми е напълно понятен, като се има пред вид непелестите, които са разправяли за нас поповете в продължение на векове. Аз разбирам, скъпи докторе, че постановката за експеримент от подобен род е твърде примитивна и неуместна, но щом аз... тоест исках да кажа, че щом вие... с една дума, ако такъв експеримент би бил

допустим от етична гледна точка, щяхте със собствените си очи да се убедите, че нямам и помен от опашка. Всичко е нагла клевета!

– Кой сте вие? – попита Крег.

Гостът отново седна.

– Човек като вас – рече той, като намяташе пелерината си. – Чували ли сте за цикличното развитие на всичко съществуващо?

– Чувал съм. Развитие по спирала.

– Нека бъде по спирала – съгласи се гостът, – това не променя нещата. И така ние с вас се намираме на различни стъпала на спиралата. Аз съм представител на цивилизация, предшествувала вашата. И постиженията на нашата наука: лично безсмъртие, способност да се управлява времето, някои трикове с трансформацията – неизбежно пораждаха в невежите умове на хората от вашия цикъл суеверни представи за нечиста сила. Затова малцината оцелели до днес представители на нашата ера предпочитат да не афишират своето съществуване.

– Глупости! – рече Крег. – Това не може да бъде!

– Ами ако на моето място седеше сега пришълец от Космоса – попита гостът, – щяхте ли да повярвате в реалността на посещението му?

– Не знам, навярно по бих повярвал, но пришълецът от Космоса не би се опитвал да купи душата ми.

– Пфу! – На лицето на непознатия се изписа погнуса. – Нима вярвате в тия приказки?! Мога ли аз – представител на войнствуващия атеизъм, плашило за всички църковници – да се занимавам с подобни мистификации?

– Защо сте тогава тук? – попита Крег.

– От чисто научен интерес. Занимавам се с проблема за пренасяне във времето и не мога без съгласието на обекта...

– Наистина ли? – Крег скочи, като за малко не събори креслото. – Бихте ли могли да ме върнете назад във времето преди четиридесет години?!

Непознатият сви рамене.

– А защо да не мога? Наистина с известни ограничения. Детерминизмът на причинно-следствените връзки...

– Вече го чух днес – прекъсна го Крег.

– Знам – усмихна се гостът. – И така, готов ли сте?

– Готов!

– Отлично! – Той свали от ръката часовника си. – Точно четиридесет години назад?

Крег кимна.

– Добре! – Той премести стрелките и го сложи на ръката на Лин. – В момента, когато поискате да започне трансформацията, натиснете това копче.

Крег погледна циферблата, изписан с непонятни знаци.

– Това какво е?

– Не знам как най-добре да ви обясня – обърка се непознатият. – На човек суверен бих казал, че е вълшебен часовник, за физика по-подходящ би бил терминът генератор на поле с отрицателна вероятност, макар че пак не би разбрал що за поле е това, но за вас, доктор Крег, това е без значение. Важно е, че механизмът, който е на ръката ви, е средство да ви пренесе в миналото. Надявам се, че обяснението ви удовлетворява?

– Да – не много уверено отвърна Крег.

– Преди да ви напусна – каза гостът, – необходимо е да ви предупредя за три съществени обстоятелства: първо, при цялото ми дълбоко уважение към литературните паметници, не мога да не отбележа някои груби неточности, допуснати от господин Гъоте. Подмладеният с моя помощ Фауст не е могъл да запази жизнения си опит на старец, за което впрочем свидетелствува и нелепото му поведение в цялата оная история. В нашия експеримент, щом се подмладите с четиридесет години, вие ще се лишите от всичките знания, които сте придобили през това време. Ако все пак искате нещо да запазите в паметта си, мислете за него по време на трансформацията. Второ, вероятно знаете, че физическо тяло не може едновременно да се намира на различни места. Затова пристъпете към трансформацията в оная точка на пространството, в която сте се намирали по същото време преди четиридесет години. Иначе не отговарям за последиците. Разбрахте ли ме напълно?

Крег кимна.

– И на края нещо пак за причинно-следствените връзки. Макар че отново ще попаднете в старата ситуация, можете да се държите по-иначе в сравнение с първия път. Обаче до какво ще доведе това, предварително не може да се каже. В случая са възможни... ъ-ъ-ъ... различни варианти, определяни от степента на пространствено-временната локалност на все същите връзки. Впрочем вие го знаете. Сетне... – Той направи нисък поклон. – Ах, дявол да го вземе! Аз май съм понацапал тук с копитата си! Това, знаете ли, е едно от неудобствата...

– Дреболия! – рече Крег.

– Моля великодушно да ме извините. Сега ще изчезна. Боя се, че ще трябва след това да проветрите. Горивото ми е от сярата. За

съжаление, съвременната химия не може да предложи засега нищо друго за трансформацията. Желая ви успех!

Крег изчака да се разнесе жълтеникавият облак дим и позвъни по телефона:

– Таксиметровият парк ли е? Моля изпратете ми една кола. Улица „Грено“, номер три. Не, за извън града. Трябва спешно да замина за Пенфилд.

* * *

– Навлизаме в Пенфилд – рече шофьорът.

Крег отвори очи.

Това не беше онзи Пенфилд. Ярко осветени прозорци на многоетажни здания се мяркаха от двете страни на улицата.

– В хотела ли да ви закарам?

– Да. Познавате ли добре града?

Шофьорът с удивление го погледна:

– И още как! От много години вече карам насам скиори. От всички зимни курорти...

– А да помните случайно къде живееше свещеникът? Малка къщичка, горе на хълма.

– Умря – каза шофьорът. – Близо пет години вече откакто го погребяха. Сега има друг свещеник, той живее в града, до църквата. И при него ми се е случвало да карам хора... По всякакви дела – добави той, като помълча.

– Бих искал да пообиколя града – рече Крег.

– Може – съгласи се шофьорът.

Крег гледаше през прозорчето. *Не, това беше решително друг Пенфилд.*

– Ето я и въжената станция – каза шофьорът. – Сега повечето предпочитат да се изкачват догоре с лифта. Времената се менят, дори и ски-спортът...

– Достатъчно, откарайте ме в хотела – прекъсна го Крег.

Мярна се старинното здание на кметството. Стрелките на часовника на кулата показваха два часа.

Крег позна мястото. Ей сега, вляво, трябва да е хотелът.

– Пристигнахме – рече шофьорът, като спря колата.

– Това не е същият хотел.

– Друг няма тук.

– По-рано имаше – каза Крег, като оглеждаше зданието.

– Имаше дървена постройка, а после на нейно място построиха този хотел.

– Сигурен ли сте?

Шофьорът сви рамене:

– Ама защо мислите, че ви лъжа?

– Добре – каза Крег, – можете да се връщате, аз ще остана тук.

Той стъпи на тротоара.

– Приятно пързалане! – рече шофьорът, като пхаше парите в джоба си. – Снегът сега е превъзходен. Ако имате нужда от хубави ски, съветвам ви...

– Стига! – Крег със злоба хлопна вратичката.

... В празния хол дежурната дремеше на рецепцията.

– Искам стая на втория етаж с изглед към площада – каза Крег.

– Дълго ли ще останете?

– Не знам. Може би... – Крег се запъна. – Може би няколко дена.

– Ще се пързалате на ски ли?

– Какво значение има? – раздражено попита той.

Дежурната се усмихна:

– Никакво, разбира се. Попълнете, моля, формуляра. – Тя му подаде бланка, на която Крег написа името си и адреса.

– Това ли е всичко?

– Да. Елате да ви покажа стаята. Къде е багажът ви?

– Утре ще го получа.

Изкачиха се на втория етаж. Дежурната взе от таблото ключа и отключи стаята.

– Заповядайте.

Крег отиде до прозореца. *Зданието на кметството се виждаше малко по-вяло, отколкото би следвало.*

– Тази стая не ми харесва. А другата до нея?

– Стаята до нея е свободна, но там още не е почистено. Освободиха я късно.

– Няма значение.

– Да, но камериерката си отиде.

– Казах, че това няма значение!

– Добре – въздъхна дежурната, – щом настоявате, сега ще сменя бельото.

Като че ли беше същата стая, но креватът тогава стоеше до другата стена.

Крег почака дежурната да постеле чаршафите.

– Благодаря! Нищо повече не ми трябва. Веднага ще си легна.
– Лека нощ! Да ви събудя ли утре сутринта?
– Сутринта? – Изглежда, той не разбра въпроса. – Ах, сутринта!
Както искате, това няма значение.

Дежурната си подсвирна и излезе от стаята.

Крег дръпна завесите, премести леглото на отсрещната страна и като угаси светлината, взе да се съблича.

Лежа дълго загледан в шарките на тапетите, докато луната не огря главата му. Тогава стисна очи и натисна копчето на часовника...

* * *

„Ако искате да запазите нещо в паметта си, мислете за него по време на трансформацията.“

... Заобикаляйки пъна, тя рязко сви наляво и загуби равновесие. Когато прехвърли тежестта на тялото си върху втората ска, тя изви-ка, пропастта беше само на няколко метра. Тя разбра, че няма да успее да намали скоростта, и падна на лявата си страна. Големият снежен пласт под нея почна бавно да се свлича...

Крег се събуди със странна тежест в главата. Лъчите на утринното слънце огряваха очите му, проникваха през затворените клепачи. Обърна се настрана, като се мъчеше да си спомни какво се бе случило вчера.

Май вчера с Ингрид се пързалиха до два часа през нощта на лунна светлина. После в хола тя каза... Ах, дявол да го вземе! Крег скочи и припряно взе да навлича неизсъхналия напълно пуловер. Да се успи в такъв ден!

Спускайки се по стълбата, той за малко не събори изкачващата се нагоре управителка с колосано боне и ослепително бяла престилчица.

– Побързайте, господин Крег! – На лицето ѝ се изписа добродушно-хитро изражение. – Госпожицата отдавна ви чака. Гледайте да не...

Крег с два скока се справи с останалите стъпала.

– Ингрид!

– А моят съвет е: до сватбата не го целувай! – изтананика Ингрид, оправяйки си прическата. – По-добре сядайте да закусвате. Да си призная, бях почнала вече да мисля, че сте се разкаяли за безразсъдството си и сте офейкали в града, изоставяйки измамената Маргарита.

... Когато прехвърли тежестта на тялото си върху втората ска, тя извика...

– Не мога да проумея как съм се успал – каза той, като бъркаше кафето си. – Обикновено ставам толкова рано.

– Да не сте нещо болен?

– Н-н-не.

– Съжаления за загубената свобода?

– Какво говорите, Ингрид!

– Тогава смажете и моите ски. Ще се изкачим с лифта, а ще се спуснем...

– Не!! – Крег разля кафето върху покривката. – Не бива да се спускаме със ските!

– Какво става с вас, Лин?! – запитва Ингрид, като почистваше опръсканата си с кафе рокля. – Трябва наистина да сте болен. Откога...?

– Там... – Той закри с ръце очите си.

... *Заобикаляйки пъна, тя рязко сви наляво и загуби равновесие...*

– Там... има пънове! Боя се... Ингрид! Умолявам ви, нека се върнем по пътя. Можем да се спуснем и с лифта.

Ингрид се нацупи.

– Странно, вчера не се бояхте от никакви пънове – каза тя и стана. – Дори снощи не се бояхте. Изобщо днес се държите някак странно. Още не е късно...

– Ингрид!

– Престанете, Лин. Нямам никакво желание да се мъкна три километра пеш подръка с добродетелния си и страхлив съпруг или да стана за посмешие на всички, спускайки се с лифта. Отивам да се преоблека. Имате на разположение десет минути да размислите. Ако наистина го правите против волята си, има още възможност...

– Добре – каза Крег, – сега ще смажа вашите ски...

* * *

– ... Съгласен ли сте да вземете за съпруга тази жена?

... *Пропастта беше само на няколко метра. Тя разбра, че няма да успее да намали скоростта, и падна на лявата си страна...*

– Да.

– А вие съгласна ли сте да вземете за съпруг този мъж?

– Съгласна съм.

– Разпишете се...

Церемонията свърши.

– Е? – закачвайки ските си, Ингрид погледна към Крег. В очите ѝ имаше предизвикателство. – Готов ли сте?

Крег кимна.

– Да тръгваме!

Ингрид се засили с щеките и се понесе напред...

На Крег му се струваше, че веднъж вече е сънувал всичко това: и сивкавобелия сняг, и фонтаните от пръски, изскачащи от ските на Ингрид при завоите, и червения, развяваш се от вятъра шарф, и яркото, заслепяващо очите слънце.

Отпред самотно стърчеше стар бор. Ингрид се стрелна край него. *Нататък в снега трябваше да е пънът.*

... Заобикаляйки пъна, тя рязко сви наляво и загуби равновесие.

Ингрид навлезе в десния завой. В десния! Крег отдъхна с облекчение.

– Няма чак толкова пънове – подвикна тя и рязко зави наляво. – Страховете ви... – Обръщайки се да погледне спускащия се след нея Крег, тя загуби равновесие. Дясната ска се вирна нагоре.

Крег приклепна и отблъсвайки се с всички сили с щеките, се стрелна надолу да ѝ пресече пътя.

Сблъскаха се на няколко метра от пропастта.

Падайки в пропастта, той чу пронизителния вик на Ингрид. После целият свят потъна в непоносимо ярка светлина.

* * *

– Ето ви вестника, доктор Меф – каза прислужницата.

Езра Меф допи кафето си и си сложи очилата.

Няколко минути с израз на отвращение преглеждаше съобщенията за събитията в Индокитай. После прочете набързо статията за новия метод при лечението на ревматизма и хвърли поглед на последната страница. Вниманието му привлече съобщение в черна рамка, напечатано с петит:

В стаята си в хотела в курорта Пенфилд е починал известният учен филолог, професор при държавния университет на Дономага, доктор Лин Крег. Нашата наука загуби...

Меф остави вестника и отиде в спалнята.

– Не, Мери – каза той на прислужницата, – приберете това сако в гардероба, ще облека черния костюм.

– Сутрин? – запита Мери.

– Да, днес трябва да бъда в траур. Налага се да изпълня някои формалности.

– Да не е починал някой ваш близък?

– Лин Крег.

– Бедният! – Мери извади от гардероба костюма. – Напоследък той изглеждаше много зле. А вие вчера дори не го изпратихте!

– Починал е в Пенфилд – каза Меф. – Отишъл е май да се пързая със ски.

– Господи! На неговата възраст! Навярно се е блъснал в нещо!

– Вероятно, с пространствено-временния континуум не бива да си играе човек. Ах, Сатана!...

– Какво има, доктор Меф? – запита прислужницата.

– Пак сте дянали нейде обувалката! Не можете да си представите колко трудно пъхам старите си копита в тия модерни обувки!

КРАЙ

© 1966 Иля Варшавски
© 1980 Цвета Пеева, превод от руски

Иля Варшавский
Поездка в Пенфильд, 1966

Сканиране: Xesiona, 2008
Разпознаване и редакция: Mandor, 2009

Издание:

Иля Варшавски. Тревожни симптоми няма
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1980

Съставител: Димитър Пеев

Преводач: Цвета Пеева

Редактор: Гергана Калчева

Оформление: Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев

Илюстрация на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Пламен Антонов

Коректор: Жулиета Койчева

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/12517>]